

Miljörelsens kärnavfallssekretariat, Milkas
The Swedish Environmental Movement's Nuclear Waste Secretariat
Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm, Sweden
Tel. +46-8-84 14 90 | info@milkas.se
www.milkas.se | www.nonuclear.se

26 oktober 2017

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

Slutförande av Miljörelsens kärnavfallssekretariat (Milkas), Jordens Vänner (JV) och Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapen (FMKK) i tillåtlighetsfrågan i mål M 1333-11 (KBS-3 målet), punkt 100 i förhandlingsordningen (aktbilaga 557)

DOM: 2017-10-26
MÅN: M 1333-11
AKTBIL: 834

Använt kärnbränsle är dödligt farligt för allt liv på jorden, för växter, djur och människor. Det måste hållas åtskilt från biosfären för alltid på grund av det radioaktiva innehållet. Kan KBS-3-metoden och platsen Forsmark uppfylla dessa krav?

Milkas anser att det är alltför tidigt att bedöma och avgöra att metoden och platsen har förutsättningar att lösa slutförvarsuppgiften. SSM:s rekommenderade stegvisa prövning, som kan börja om regeringen medger tillåtlighet, utgår från ett läge, där många undersökningar återstår att göra. De kan bjuda på oönskade insikter och överraskningar. Milkas, JV och FMKK avstyrker därför SKB:s ansökan i sin helhet och vill betona några områden som kräver mer utredning.

Radioaktivitet

Strålsäkerheten är fortfarande bristfälligt behandlad. SSM använder huvudsakligen den s.k. ALARA-principen, rekommenderad av den internationella strålskyddskommissionen ICRP. ALARA innebär att man inte tillämpar den teknologi som ger minsta möjliga utsläpp, om detta skulle visa sig "orimligt" kostsamt jämfört med alternativ med litet högre utsläpp. Principen kan anses vara i konflikt med Miljöbalkens allmänna hänsynsregler och försiktighetsprincipen.

Kärnavfallsrådet efterlyser i sin utredning "Kärnavfallsrådets yttrande över SKB:s Fud-program 2016" SOU 2017:62, sidan 22, ett ingående forskningsprogram om strålningsinducerad kopparkorrosion.

Det saknas också redovisning av nuvarande kontamination i Forsmarks- och Oskarshamn-området, för jämförelser och kontroll till skydd för de anställda nu och i framtiden.

Kopparkorrosion

Forskningsläget är överhuvudtaget oklart när det gäller kopparkorrosion, på grund av motstridiga åsikter bland forskare.

Geofysik, geologi och jordbävningar

Även när det gäller berggrunden där kärnbränslet är tänkt att deponeras finns oenighet bland experterna, vilket framkom i Herbert Henkels och Nils-Axel Mörnens inlägg under förhandlingen. Jordbävningars inverkan på sprickzonerna i området till det tänkta lagret måste undersökas ytterligare, liksom effekterna på grundvattennivån i området, enligt Mörnens och Henkels presentation för rätten.

Mänskligt intrång

Underlag saknas när det gäller risker för mänskligt intrång i lagret (se aktbilaga 473 av Gilbert Ossbahr).

Milkas vidhåller tidigare insänd kritik samt yrkanden, inklusive bifogad sammanfattning från 10 oktober 2013 i Aktbilaga 277.

8. Sammanställning av Milkas' kritik och yrkanden

Sidohänvisningar inom parentes avser sidorna i detta dokument. Övriga sifferhänvisningar är till SKB:s kompletteringssvar. För ytterligare detaljer i yrkandena vill vi hänvisa till texten på de sidor som anges i tabellen.

Nr	Ämnesområde	Kritik	Yrkande
1.	Generellt (se sid. 3-4 och 14)	Bristerna är så stora att projektet inte håller.	Tar ett avvisande av SKB:s ansökan under allvarligt övervägande.
2.	Strålsäkerhetsfrågor (se sid. 4)	Bristfälligt behandlade.	Strålsäkerhetsfrågor ska ingå i prövningen enligt miljöbalken.
3.	Språket (se sid. 6)	Väsentliga dokument är inte på svenska och svårtillgängliga för en lekman.	Det väsentliga i hela ansökan ska vara på svenska och ska skrivas på ett för en lekman begripligt sätt.
4.	Bästa plats (se sid. 13-14, 19-21) SKB K:3, 11.14, sid. 85	Uttrycket "bästa plats" förutsätter en seriös jämförelse med andra godtagbara alternativ med en viktning av väsentliga för- och nackdelar. Vi anser inte att SKB presenterat någon godtagbar sådan analys.	På ett mer tydligt och uttömmande sätt motivera valet av Forsmark som plats för slutförvaret och inte minst hur man vägt t.ex. långsiktiga säkerhetsaspekter mot ekonomiska och sociala överväganden.
5.	Bästa metod (se sid. 12-13 och 19-20)	Uttrycket "bästa metod" förutsätter en seriös jämförelse med andra tänkbara alternativ.	Utred alla andra alternativ.
6.	BAT, Bästa möjliga teknik (se sid. 12 och 19) SKB K:3, 11.11, sid. 84	Själva ordet "bäst" förutsätter en väl genomförd jämförande analys.	För att uppfylla miljöbalkens krav måste SKB utreda alternativen till sin egen metod.
7.	Alternativredovisning (se sid. 13-14, 19-21) SKB K:3, 11.11, sid. 84 och SKB, Kompletteringsyttrandet, 4.4, sid. 14	SKB hävdar att man inte är skyldig att detaljerat redovisa andra lösningar än den egna. Resonemanget avspeglar en inskränkt syn på miljöbalkens giltighet i kärntekniska frågor.	Fullständiga utredningar fordras (negerande räcker inte). Avvisa företagets argument så att miljöbalkens krav uppfylls.
8.	Nollalternativet (se sid. 13-14 och 20-21) SKB K:3, 11.24, sid. 89	SKB föreslår Clab som lösning om KBS-3-metoden skulle underkännas, men företaget har självt liksom lokala och nationella myndigheter samt Kärnavfallsrådet underkänt Clab som slut- eller långtidsförvar.	Utred godtagbara s.k. nollalternativ. Annars är inte ansökan fullständig.
9.	Kärnbränslets radioaktivitet (se sid. 5-6) SKB K:3, 11.23, sid. 88	Redovisningen i MKB:n mycket torftig och vilseledande.	En omfattande revidering och komplettering av redovisningen i MKB:n är nödvändig.

Nr	Ämnesområde	Kritik	Yrkande
10.	Kopparkapseln (se sid. 6-7 och 14) SKB K:3, 11.20, sid. 87	Många frågetecken återstår.	Här fordras betydande forskningsinsatser rörande konceptets tillförlitlighet. Det vetenskapliga underlag SKB tillställt SSM ska också ingå i ansökan till MMD. MKB:n ska kompletteras med en öppen och tydlig redovisning av de osäkerheter som råder i kopparkorrosionsfrågan.
11.	Bentoniten (se sid. 6, 7 och 14) SKB K:3, 11.20, sid. 87	Här återstår mycket att lösa.	Mer arbete fordras i avseende på olika frågor vad det gäller buffert och återfyllnad
12.	Berget (se sid. 11)	Som barriär är berget föga att förlita sig på.	En genomgripande revision fordras i ljuset av modern geovetenskap.
13.	Återtagbarhet såväl före som efter förslutning. (se sid. 12, 17-18) SKB K:3, 11.12, sid. 85	Är ofullständigt behandlat.	En korrekt och välunderbyggd utredning måste göras.
14.	Scenarieval i säkerhetsanalysen (se sid. 9-10) SKB K:3, 11.3, sid. 79	SKB är på tok för subjektivt i sina val.	Negligerad information måste tas med i analyserna, speciellt fackgranskade arbeten.
15.	Jordbävningsscenario (se sid. 9) SKB K:3, 11.3, sid. 79	SKB:s scenario måste helt underkännas.	En komplett ny analys måste komma till stånd.
16.	Respektavståndet (se sid. 10) SKB K:3, 11.4, sid. 80	Grovt underskattat.	En ny analys är nödvändig.
17.	Glaciationsscenario (se sid. 10) SKB K:3, 11.5, sid. 81	Det finns mycket att tillägga.	Måste kompletteras.
18.	Metangastektonik (se sid. 11) SKB K:3, 11.6, sid. 82	Knappast behandlat, fast den kan ställa till stora problem.	Här måste en studie göras i ljuset av nya fakta.
19.	Hydrologiscenario (se sid. 11) SKB K:3, 11.7, sid. 82	Här finns mycket att utreda och komplettera.	Måste kompletteras.
20.	DRD-metoden (se sid. 12) SKB K:3, 11.13, sid. 85	Missbedömd.	Måste ges en genomgripande och allsidig analys.
21.	Bevisbördan (se sid. 14)	SKB måste visa att ett KBS-3-förvar verkligen kan hålla i 100 000 år, vilket SKB inte lyckats med.	Uppfyll miljöbalkens krav.
22.	MKB-samrådets förtida avslut (se sid. 16-17) SKB K:3, 11.1 och 11.2, sid. 79	Samråden avslutades ensidigt av SKB innan säkerhetsanalysen SR-Site presenterats.	SR-Site måste bli föremål för samråd och därefter kompletteras med de synpunkter som lämnats vid samråden.

Nr	Ämnesområde	Kritik	Yrkande
23.	Säkerhetsredovisning och säkerhetsanalys (se sid. 7) SKB K:3, 11.21, sid. 87	Brister i scenarie-behandlingen.	Kompletteringskrav kvarstår.
24.	Kontrollprogram (se sid. 8) SKB K:3, 11.21, sid. 88	Ett acceptabelt monitoringsprogram saknas.	En metod för instrumentell långtidsövervakning av tunnlar och deponeringshål måste redovisas.
25.	Resurshushållning (se sid. 17-18)	Miljöbalken kräver i 2 kap 5 § att hänsyn tas till hushållning med råvaror och energi. Det utbrända bränslet innehåller en energipotential som teoretiskt skulle kunna tillvaratas. Detta skulle dock kräva en politisk kursändring i kärnavfallsfrågan och sannolikt ett riksdagsbeslut.	Denna fråga bör utredas ytterligare och i den mån den blir aktuell för ett politiskt ställningstagande bör behandlingen av den nuvarande ansökan avbrytas till dess riksdagen tagit ställning i frågan.
26.	Bilagor till lämnade remissvar (se sid. 4) SKB K:3, sid. 1	Bristfälligt behandlade.	SKB ska ta hänsyn till bilagor som ingår i lämnade remissvar.
27.	Information från SKB:s hemsida (se sid. 4) SKB K:2, sid. 63	Bristfälligt behandlad.	SKB ska lämna in utskrifter, inte bara göra allmänna hänvisningar till sin hemsida.
28.	Referenser (se sid. 4)	Bristfälligt behandlade.	Det ska vara tydligt om en referens är en del av SKB:s ansökan.
29.	Digital dokumentation och mjukvara (se sid. 4)	Inte behandlat.	Systembehov för digital dokumentation och mjukvara ska dokumenteras.